

Не було б зайвим, на наш погляд, тут офіційно занотувати і доктринальний погляд про те, що Україна не визнає війну як засіб вирішення міжнародних проблем, не має територіальних претензій до жодної держави і не бачить в жодному на народів образ ворога; ніколи першою не почне бойових дій проти будь-якої країни, якщо не стане сама об'єктом агресії. А у разі воєнної загрози змушена буде дати адекватну відсіч будь-якій збройній агресії, звідки би вона не наступила.

Враховуючи аргументовану думку фахівців, в одному із головних розділів Воєнної доктрини, доцільно викласти характеристику воєнно-політичної обстановки, перелік воєнних небезпек і загроз, які визначають головне спрямування воєнної політики держави і напрями діяльності її суб'єктів для забезпечення воєнної безпеки, у першу чергу Сил безпеки і оборони, як їх все частіше зараз називають. На наш погляд, до переліку зазначених загроз мають бути віднесені лише загрози і виклики суто «воєнного характеру», як визначено в Законі України «Про основи національної безпеки України».

При цьому, об'єктивно застерігається фахівцями, зазначені загрози та виклики, повинні прив'язуватись до конкретної держави або організації. Доцільно визначити і шляхи організації системи воєнної протидії будь-якій військовій агресії. Важливою рисою Воєнної доктрини повинна бути її спрямованість на запобігання воєнним конфліктам. Очевидно, нова Воєнна доктрина України на час її прийняття повинна повною мірою відображати рішення воєнно-політичного керівництва держави, з урахуванням суспільної думки. Таким чином проголошений курс на позаблоковий статус держави вимагає коригування оборонної політики України.

Житарев Є. В.

*Нікопольський факультет Національного університету «Одеська юридична академія»,
викладач кафедри державно-правових дисциплін*

ЕВОЛЮЦІЯ МОДЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА ЙОГО АДАПТАЦІЯ ДО СУЧАСНИХ УМОВ

Існують різні тенденції розвитку модельного законодавства. Згідно однієї – модельні нормативні акти зароджуються поступово, протягом тривалого часу та відображають потреби суспільства на певній стадії його розвитку. Згідно іншої – модельні нормативні акти зароджуються стихійно, безсистемно та супроводжуються неясністю правових перетворень, великою кількістю суб'єктів правотворчості і правозастосування з невизначеною компетенцією.

Батьківщиною модельної законотворчості можна вважати Сполучені Штати Америки, для яких характерна перша тенденція. Ще в XIX столітті у США Адвокатська асоціація штату Алабама визнала, що значні відмінності в законах різних штатів створюють плутанину. У 1890 році Нью-Йоркська асоціація адвокатів створила спеціальний комітет з уніфікації законів, метою якого було вивчення законодавства різних штатів та аналіз конфліктів між існуючими законами. Цей комітет повинен був знайти найкращий інструмент уніфікації законів штатів. У 1892 році була створена Національна конференція

уповноважених з уніфікації права штатів. Кожен штат сам мав визначити необхідність уніфікації певної законодавчої сфери чи усього законодавства та направити свого представника для участі в прийнятті модельних законів. До 1912 року всі штати призначили своїх уповноважених представників. Кожен наступний рік своєї роботи Національна конференція уповноважених з уніфікації права штатів збільшувала свій вклад в розробку місцевого законодавства та законодавства штатів. Членами цієї організації були відомі на той час практики та теоретики права. Членство відомих осіб підвищило якість роботи Національної конференції та зробило її дуже впливовою. Незабаром ця організація стала відомою як збори видатних юристів.

Були розроблені проекти єдиних кодексів та законів, таких як Кримінальний кодекс, Єдиний торговельний кодекс, Єдиний закон про арбітраж, Єдиний закон про охорону дитинства та багато інших.

Національна конференція уповноважених з уніфікації права штатів існує і сьогодні, має дуже розвинуту структуру і є достатньо впливовою. Її робота сьогодні продовжується під гаслом: *Diversity of Thought, Uniformity of Law*, що означає – Різноманітність думки, однорідність закону. Тобто метою є збереження унікальності правового регулювання кожного штату при одноманітності основної законодавчої маси.

Що стосується Співдружності незалежних держав, то в рамках цього об'єднання також знайшли своє розповсюдження модельні нормативні акти.

Держави, що увійшли до цього об'єднання висловили намір розвивати рівноправне і взаємовигідне співробітництво своїх народів і держав в галузі політики, економіки, культури, освіти, охорони здоров'я, охорони навколишнього середовища, науки, торгівлі, в гуманітарній та інших галузях.

В 1992 році була організована Міжпарламентська Асамблея держав учасниць Співдружності незалежних держав в результаті підписання Алма-Атинської угоди. В 1999 році до неї приєдналась і Україна. Найбільше значення в діяльності Міжпарламентської Асамблеї мають питання, пов'язані зі зближенням і гармонізацією законодавчих актів держав СНД. Цей напрямок достатньо активно здійснювався на основі прийнятих МПА модельних законодавчих актів та рекомендацій. Однак сьогодні можна констатувати, що в рамках СНД модельне законодавство має згасаючу тенденцію, оскільки це об'єднання виявилось штучною формою міждержавного устрою та фактично створювалось для проведення цивілізованої реінтеграції колишніх країн СРСР.

Кожна пострадянська держава насправді прагнула створити свою власну незалежну модель економічного розвитку, щоб йти своїм шляхом розвитку ринкових та демократичних процесів з урахуванням національного менталітету та правосвідомості. Наявність фактично однакової нормативної бази у період розпаду СРСР нові незалежні держави не хотіли використовувати спільну спадщину, а навпаки прагнули закріпити суттєві відмінності законодавчого регулювання. Але не можна не прийняти до уваги, що деякі модельні закони МПА СНД виконали свою функцію та послужили шаблоном для національних нормативно-правових актів, хоча механізм самої процедури уніфікації на базі модельних норм не був повністю реалізований.

Отже, модельні закони, що розробляються в рамках СНД формувалися стихійно, характер таких норм визначається зацікавленими учасниками. Спонтанні модельні за-

кони не могли забезпечити необхідний рівень регулювання складних відносин, оскільки тільки модельне законодавство, що розвивається поступово, може забезпечити достатню стійкість інтегративної правової системи.

Модельне законодавство є необхідним інструментом еволюції в перехідних правових системах. В даний час правові системи світу не статичні і знаходяться в постійному русі. У зв'язку з цим прийшло розуміння еволюційного шляху перетворень, при якому зміна системи права за допомогою модельних нормативних актів здійснюється поступово, не обмежуючись певними часовими рамками. Також питання еволюції модельного законодавства пов'язане з прогностичною функцією права. Пізнання об'єктивних законів суспільства дозволяє визначити основний напрям у розвитку суспільних відносин.

Тенденції до використання модельних норм спостерігаються тоді, коли виникають об'єктивні передумови для однакового регулювання. Необхідність впровадження модельних законів може відпасти у випадку, якщо дані правовідносини будуть врегульовані за допомогою інших більш жорстких законодавчих методів або необхідність правового регулювання із часом відпаде сама собою.

Ковальчук О.І.

*Національний університет «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого»,
здобувач кафедри конституційного права*

СВОБОДА ВИРАЖЕННЯ ПОГЛЯДІВ У ЗМІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Право на свободу вираження поглядів займає особливе місце в системі прав і свобод людини. Воно засадничо притаманне кожній людині, яка має власну індивідуальність, є важливим фактором утвердження її самобутності та унікальності. Це право дає людині можливість вільно висловлювати свої думки та ідеї, дотримуватися власних переконань. Саме тому, свобода вираження поглядів тісно пов'язана із свободою думки, а також зумовлює здійснення багатьох інших прав та свобод.

Поряд із цим, свобода вираження поглядів – є формою існування демократичного толерантного суспільства. Її соціальна цінність полягає в тому що право на свободу вираження поглядів є однією з передумов ідейного плюралізму, сприяє «впровадженню в політичне життя суспільства фундаментальних демократичних принципів».

Свобода вираження поглядів відноситься до прав людини, які визнаються у світі найбільш широко. Оглядове дослідження 142 конституцій світу показало, що до 124 з них – а це 87,3 відсотка – входили положення про забезпечення вільного вираження поглядів. У різних інтерпретаціях це право входило до найбільш ранніх конституцій сучасності.

Свобода вираження поглядів була визнана ООН однією з фундаментальних демократичних цінностей, необхідних для мирного співіснування націй. Так, вже у преамбулі до Загальної Декларації прав людини свобода вираження поглядів розглядається як одна з чотирьох основних свобод: «люди матимуть свободу слова і переконань і будуть вільні від страху і нестатків». Це також закріплено у ст. 19, яка вказує: «кожна людини